

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 1137

Warszawa, 7 maja 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o systemie oświaty.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Artura Ostrowskiego.

(-) Romuald Ajchler; (-) Anna Bańkowska; (-) Anita Błochowiak;
(-) Tomasz Garbowski; (-) Henryk Gołębiewski; (-) Tadeusz Iwiński;
(-) Izabela Jaruga-Nowacka; (-) Tomasz Kamiński; (-) Witold Klepacz;
(-) Jan Kochanowski; (-) Sławomir Kopyciński; (-) Janusz Krasoń;
(-) Krystyna Łybacka; (-) Waław Martyniuk; (-) Zbigniew Matuszczak;
(-) Jarosław Matwiejuk; (-) Krzysztof Matyjaszczyk; (-) Henryk Milcarz;
(-) Wojciech Olejniczak; (-) Artur Ostrowski; (-) Wojciech Pomajda;
(-) Stanisława Prządka; (-) Stanisław Rydzoń; (-) Elżbieta Streker-Dembińska;
(-) Wiesław Andrzej Szczepański; (-) Jerzy Szmajdziński;
(-) Jolanta Szymanek-Deresz; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Jerzy Wenderlich;
(-) Marek Wikiński; (-) Bogusław Wontor; (-) Stanisław Wziątek; (-) Ryszard Zbrzyzny.

USTAWA
z dnia 2008 r.
o zmianie ustawy o systemie oświaty

Art. 1.

W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12

1. Publiczne przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja organizują naukę religii na życzenie rodziców (prawnych opiekunów), publiczne szkoły ponadgimnazjalne na życzenie rodziców (prawnych opiekunów) lub samych uczniów. Po osiągnięciu pełnoletniości o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie.
2. Oceny z religii nie wlicza się do średniej ocen uzyskanej przez ucznia w wyniku rocznej klasyfikacji. Uzyskana ocena nie ma wpływu na promocję ucznia do klasy programowo wyższej, ani na ukończenie szkoły.
3. Oceny z religii nie umieszcza się na świadectwach państwowych.
4. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły zadań, o których mowa w ust. 1.”

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2008 r.

Uzasadnienie

Wyrażona art. 25 ust. 2 Konstytucji RP zasada bezstronności władz publicznych w sprawie przekonań religijnych oznacza, że władze publiczne nie powinny – w żaden sposób, a zwłaszcza w drodze działalności legislacyjnej, czy za pośrednictwem systemu szkolnego – promować jakiegokolwiek doktryny religijnej, światopoglądowej lub filozoficznej. Oznacza to, że państwo zobowiązane jest do zachowania neutralności światopoglądowej i nie ingerowania w sferę osobistych przekonań i wyznawanych wartości. Zasada bezstronności gwarantuje ponadto, że żaden obywatel nie będzie przymuszany lub nakłaniany przez państwo do wykonywania praktyk religijnych niezgodnych z własnym sumieniem i wyznaniem.

Polska w swojej wielowiekowej historii cechowała się otwartością i tolerancją dla różnorodnych kultur i narodowości zamieszkujących nasz kraj na przestrzeni dziejów. Tworzone na przestrzeni setek lat akty prawne zawierały w sobie liczne zapisy gwarantujące, że państwo polskie jest i będzie dobrem wspólnym wszystkich obywateli. Równość zakłada, iż nawet w obliczu przeważającej większości prawo jednostki do samostanowienia będzie szanowane.

Z konstytucyjnymi zasadami równości obywateli oraz bezstronności państwa wydaje się więc być w sprzeczności sytuacja, w której państwo nakazuje uwzględnić – w urzędowym systemie oceny ucznia – ocenę otrzymaną z katechezy szkolnej. Do sfery działania władz publicznych zostały bowiem wprowadzone kryteria odnoszące się do treści pozostających zgodnie z art. 12 Konkordatu, wyłączną domeną strony kościelnej.

Rodzi się zatem pytanie, czy rolą państwa neutralnego światopoglądowo jest przyjmowanie na siebie odpowiedzialności za efektywność przyswajania prawd wiary i religijnych zasad moralnych.

Lekcje religii w swoim założeniu oraz specyfice przekazywanych treści różnią się zasadniczo od pozostałych przedmiotów nauczanych w szkole. Zarówno program nauczania, podręczniki, kwalifikacje, sposób zatrudniania nauczycieli i pełnione przez nich funkcje oraz sposób sprawowania nadzoru odróżnia zajęcia z religii od innych przedmiotów. Argument, że religia jest równorzędnym przedmiotem szkolnym jest zatem nieuprawniony i niezgodny ze stanem prawnym. Wynika to również z faktu, że nie tylko oceny nadają rangę przedmiotom szkolnym.

Począwszy od IV klasy szkoły podstawowej – do średniej ocen z obowiązkowych zajęć lekcyjnych, uzyskanych w wyniku klasyfikacji rocznej, wlicza się także roczne oceny klasyfikacyjne uzyskane zwłaszcza z religii albo z etyki, na którą uczeń uczęszczał w danym roku szkolnym. Brak powszechnego dostępu do nauki przedmiotu Etyka powoduje jednak, że w większości placówek dzieci i młodzież nie uczęszczała na lekcje religii nie mają stworzonej alternatywy umożliwiającej zdobycie oceny. Obecnie obowiązujące przepisy prawa gwarantują uczniowi kończącemu szkołę podstawową, gimnazjum, szkołę ponadgimnazjalną, lub dotychczasową szkołę ponadpodstawową, że w zakresie klasyfikacji końcowej wlicza się roczne oceny klasyfikacyjne z religii albo z etyki, jeżeli uczeń uczęszczał na te zajęcia w czasie nauki w danej szkole. Prawo nie jest jednak w stanie stworzyć wszystkim uczniom w, w każdej szkole alternatywy w postaci wyboru zajęć z etyki. Uczniowie nie uczęszczający na lekcje

religii i nie mogący korzystać z lekcji etyki, mają więc jedynie kreskę na świadectwie i o jedną ocenę mniej.

Zaistniała sytuacja sprawia, że uczniowie posiadający na świadectwie ocenę z religii są w efekcie w lepszej sytuacji niż osoby nie posiadające tej oceny. W wielu przypadkach średnia z ocen na świadectwie ulega bowiem zawyżeniu, co tym samym stawia takich uczniów w lepszej sytuacji podczas starań o przyjęcie do szkoły ponadgimnazjalnej lub na studia. Absolwent gimnazjum z wyższą średnią zostanie w pierwszej kolejności przyjęty do liceum. Jego kolega, który nie chodził na lekcje religii i ma o ułamek niższą średnią słusznie może więc czuć się dyskryminowany ze względu na przekonania religijne.

Należy podkreślić fakt, że ocena z religii oraz skutki tych ocen dla uczniów, jako integralny element nauczania religii, jest wewnętrzną sprawą związków wyznaniowych i nie powinna być umieszczana na świadectwie szkolnym. Nie może mieć zatem miejsca sytuacja, w której państwo ze swej strony stwarza okoliczności, w których osoby o określonym światopoglądzie i wyznające daną religię są w lepszej lub gorszej sytuacji od pozostałych obywateli. Pomimo pozornej alternatywy w postaci lekcji etyki, należy kierować się stanem w faktycznym, w którym możliwość wyboru przedmiotu alternatywnego nadal pozostaje i pozostawać będzie fikcją.

Niedopuszczalne może być natomiast doprowadzenie do sytuacji, w której rodzice będą zmuszać dzieci do uczestniczenia w zajęciach z religii pomimo odmiennego światopoglądu, mając na względzie jedynie poprawę średniej z ocen tak ważnej w procesie rekrutacji na kolejny szczebel edukacji.

Powyższy projekt ustawy spowoduje, że nauczanie religii w szkole będzie zgodne z nie tylko z zapisami konkordatu, ale przede wszystkim z normami Konstytucji i zawartymi w niej zasadami wolności sumienia i wyznania oraz bezstronności państwa w stosunku do kościołów i związków wyznaniowych.

Projekt nie został poddany konsultacjom, o których mowa w art. 34 ust. Regulaminu Sejmu, jest zgodny z prawem Unii Europejskiej i nie spowoduje dodatkowych obciążeń dla budżetu państwa.

Warszawa, dnia 14 maja 2008 r.

BAS-WAEM-1268/08

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Artur Ostrowski (BK-020-302/08))

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę art. 12 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zmianami). Proponowana zmiana: 1) umożliwi także opiekunom prawnym (niebędącym rodzicami uczniów) podejmowanie decyzji w sprawie organizacji nauki religii w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (proponowany art. 12 ust. 1 ustawy), 2) wyłączy możliwość wliczania oceny z religii do średniej ocen uzyskanej przez ucznia w wyniku rocznej klasyfikacji oraz umieszczania tej oceny na świadectwach państwowych (proponowany art. 12 ust. 2 i 3 ustawy).

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 września 2008 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie zawiera przepisów regulujących zagadnienia będące przedmiotem projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu nie należą do materii regulacji prawa UE.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, dnia 14 maja 2008 r.

BAS-WAEM-1269/08

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Artur Ostrowski (BK-020-302/08))
jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę art. 12 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zmianami). Proponowana zmiana: 1) umożliwi także opiekunom prawnym (niebędącym rodzicami uczniów) podejmowanie decyzji w sprawie organizacji nauki religii w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (proponowany art. 12 ust. 1 ustawy), 2) wyłączy możliwość wliczania oceny z religii do średniej ocen uzyskanej przez ucznia w wyniku rocznej klasyfikacji oraz umieszczania tej oceny na świadectwach państwowych (proponowany art. 12 ust. 2 i 3 ustawy).

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski